

https://doi.org/10.31516/2410-5333.054.02

УДК 379.821:34](477)(045)

Н. І. Кучина, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри культурології та музеєзнавства, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

kotykh@ukr.net

https://orcid.org/0000-0003-4556-4574

ПРАВОВА БАЗА ДІЯЛЬНОСТІ КЛУБНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

Проаналізовано чинні нормативно-правові акти (Конституцію України, основи законодавства України про культуру, постанови Кабінету Міністрів України щодо закладів культури клубного типу державної (комунальної) форм власності, накази Міністерства культури України), якими керуються у своїй діяльності клубні заклади України. Для зручнішого викладу матеріалу всі складові правового поля закладів культури клубного типу систематизовано за ступенем впливу — права база безпосереднього та опосередкованого впливу. Виявлено недосконалості чинної правової бази, які полягають у відсутності чіткого правового механізму, спрямованого на адаптацію діяльності й відповідність закладів культури новим соціально-економічним реаліям.

Ключові слова: *заклад культури клубного типу, правове забезпечення діяльності клубних установ.*

Н. И. Кучина, кандидат наук по социальным коммуникациям, доцент кафедры культурологии и музееведения, Ровенский государственный гуманитарный университет, г. Ровно

ПРАВОВАЯ БАЗА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КЛУБНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ УКРАИНЫ

Проанализированы действующие нормативно-правовые акты (Конституция Украины, основы законодательства Украины о культуре, постановления Кабинета Министров Украины относительно учреждений культуры клубного типа государственной (коммунальной) форм собственности, приказы Министерства культуры Украины), которыми руководствуются в своей деятельности клубные заведения Украины. Для более удобного изложения материала все составляющие правового поля учреждений культуры клубного типа систематизированы по степени влияния — правовая база прямого и косвенного влияния. Выявлены несовершенства действующей правовой базы, которые заключаются в отсутствии четкого правового механизма, направленного на адаптацию деятельности и соответствие учреждений культуры новым социально-экономическим реалиям.

Ключевые слова: *учреждение культуры клубного типа, правовое обеспечение деятельности клубных учреждений.*

N. I. Kuchyna, Candidate of Sciences in Social Communications, Associate Professor of Department of Cultural Studies and Museology, RSHU, Rivne

LEGAL BASE OF ACTIVITIES OF CLUBS OF UKRAINE

The aim of the article is to analyze the current legal base of clubs in Ukraine.

Research methodology. A set of such methods is used: analysis and synthesis of empirical material; systematization; comparison and generalization to determine the main features of the legal support of activities of clubs of Ukraine.

Results. The activities of club-type cultural institutions take place in the legal field, the structure of which includes the Legislative acts and regulatory documents of the authorized law-making bodies of the country. Pointing to the importance of the development of culture as the basis of the spirituality of the nation and its future, the legislature has not developed a clear legal mechanism aimed at adapting and matching the activities of cultural institutions to new socio-economic realities. The diversity of legislative and normative support and the priorities of the cultural policy approved by the relevant ministries are more directed towards the implementation of the planned function (approval of plans and writing of reports). While the coordination component and liability issues are virtually omitted.

Novelty. An analytical review of the current legal field of activities of club-type cultural institutions of state / communal / forms of ownership is carried out. An attempt is made to compare the current legislative framework with a legal mechanism aimed at adapting cultural institutions to new socio-economic realities.

The practical significance. The results of the study can be used in the practical activities of club-type cultural institutions. The research can serve as the basis for creating highly specialized specialist courses.

Keywords: *club-type cultural institutions, legal support of activities of clubs.*

Постановка проблеми. Упродовж усього інституційного періоду існування заклади культури клубного типу як суб'єкти господарської діяльності функціонують у правовому полі. Правове регулювання діяльності клубних закладів є одним із важливих інструментів реалізації культурної політики держави. Нині у правовому полі клубних закладів відбуваються значні зміни, пов'язані з реалізацією державної програми децентралізації. За таких умов правова база стає самостійним ресурсом культури, поряд з інтелектуальними, творчими, інформаційними ресурсами тощо. Правова грамотність управлінського корпусу — та умова, що допомагає подолати немало сучасних проблем та зумовлює успішний розвиток закладів культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роль і значення діяльності клубних закладів понад 80 років зацікавлюють учених та дослідників, наукові та публіцистичні праці котрих присвячені різновекторним аспектам діяльності клубних закладів. Зокрема адміністративно-правові складові діяльності клубних установ досліджували С. Беляєва (2014),

О. Задихайло (2006), В. Сичова (2012; 2013), О. Стороженко (2011) та ін. Проте науковці розглядали лише окремі аспекти правового забезпечення. Приміром, В. Сичова (2012) досліджує правове регулювання соціальної роботи з дітьми та молоддю в клубах за місцем проживання; Д. Задихайло (2006) — адміністративно-правовий аспект управління культурою в Україні; О. Стороженко (2011) — нормативно-правову основу функціонування сфери культури. Водночас відсутні ґрунтовні дослідження, що стосуються правового регулювання діяльності клубних установ України. Це зумовило актуальність обраної теми.

Мета статті — проаналізувати чинну правову базу діяльності клубних закладів України.

Виклад основного матеріалу дослідження. До структури правового поля належать нормативно-правові акти, якими керується в практичній діяльності будь-який клубний заклад культури в Україні. Водночас усі нормативно-правові акти, створені з метою регулювання діяльності клубних закладів, можна поділити на дві групи: прямого та опосередкованого впливу.

Нормативно-правові акти першого типу впливають на діяльність усіх закладів культури клубного типу, які функціонують в Україні, незалежно від форми власності. До цієї групи належать законодавчі акти, прийняті вищими законодавчими органами (Верховною Радою України, Президентом України, Кабінетом Міністрів України, Міністерством культури) та стосуються діяльності сфери культури загалом і клубних закладів зокрема.

Найбільшу юридичну силу в Україні має Конституція, яка регулює всі аспекти людської життєдіяльності в країні, зокрема культурне забезпечення й розвиток населення. Так, Розділ II вміщує кілька статей (ст. 23, ст. 41, ст. 42, ст. 43 та ст. 54), згідно з якими громадяни України мають право вільно та самостійно обирати діяльність, спрямовану на розвиток особистості. Також громадянам гарантується свобода й захист результатів творчої та інтелектуальної діяльності. Правові та управлінські аспекти діяльності закладів культури зазначено в Розділі XI (ст. 142 та ст. 143). Відповідно до цього розділу Конституції, вирішення багатьох питань культурного розвитку належить до компетенції органів місцевого самоврядування — сільських, селищних, міських та обласних районних рад і територіальних громад. Саме представники цих органів державного управління відповідають за розроблення та впровадження програм соціального й культурного розвитку населення, зокрема й за фінансову підтримку.

Урегулювання законодавчого забезпечення також відображено в Конституції:

- ст. 85 (Розділ IV) з-поміж інших повноважень Верховної Ради України виокремлено й затвердження загальнодержавних програм національно-культурного розвитку (пункт 6);
- ст. 116 (Розділ VI) закріплює за Кабінетом Міністрів України (пункт 4) право розробляти та здійснювати загальнодержавні програми культурного розвитку України;
- у ст. 119 (Розділ VI) зазначено, що виконання державних і регіональних програм культурного розвитку, зокрема й національних меншин, належать до компетенції Місцевих державних адміністрацій (пункт 3) (*Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р., 1997*).

Відтак, відповідно до основного Закону України, діяльність усіх закладів культури клубного типу здійснюється згідно із затвердженими місцевими органами самоврядування та погодженими вищими органами державного управління (профільними Міністерствами) державними програмами культурного розвитку населення.

Правові основи клубної діяльності юридично закріплені в профільному законодавчому акті, який прийнято уповноваженим законодавчим органом (Верховною Радою України) у перші п'ять років від часу проголошення незалежності країни. Ідеться про Закон України «Про культуру», що структурований у десять розділів (*Про культуру: Закон України від 14.12.2010 року, № 2778-VI, 2010 р.*). У першому розділі витлумачено основні категорії, які використовуються в документі, мету законодавства України про культуру, основні засади та пріоритети державної політики у сфері культури.

У першій статті зазначено, що мета законодавства про культуру — збереження й примноження культурних надбань нації за допомогою надання правових гарантій вільної культурної діяльності та доступу до неї в межах обраного на державному рівні вектора культурної політики України. Так, пріоритетами державної культурної політики, що зазначені в цьому законодавчому акті, є:

- зумовлення цілісності культури створенням єдиного культурного простору;
- забезпечення свободи творчої діяльності й захист авторських прав та інтелектуальної власності у сфері культури;
- підтримка діяльності базових (державної або комунальної форм власності) закладів сфери культури й національного виробника культурної продукції;
- забезпечення однакового доступу громадян до культурних благ;
- пріоритетом розвитку вітчизняної культури визначено естетичне виховання дітей та підлітків.

Відповідно до зазначених пріоритетів, держава в особі уповноважених державних органів сприяє поліпшенню інфраструктури сфери культури й естетичному вихованню громадян (у пріоритеті такі категорії, як діти та підлітки), а також охороняє, підтримує й заохочує культурне розмаїття, уважаючи його основним чинником сталого розвитку національної культури й держави загалом.

Другий розділ закону присвячено питанню прав та обов'язків у сфері культури. Відповідно до цього розділу, громадянам України гарантується однаковий доступ до культурних благ і цінностей, а також право вільного вибору напрямів творчої діяльності та її провадження (зокрема з використанням різноманітних форм посередництва). Демократичний напрям творчої діяльності у сфері культури утверджується п. 2 статті 7, у якому зазначено: «Не допускається втручання, у тому числі й цензура, у творчий процес та діяльність у сфері культури».

Статтею 8 закріплено право громадян на доступ до культурних благ і цінностей, які продукують державні та комунальні заклади культури, а також громадські ініціативи у сфері культури, фінансування яких (зокрема й дольова участь) відбулося за державний кошт або кошт муніципалітету.

Також у розділі II Закону визначено порядок утворення закладів культури. Зважаючи на те, що держава, розуміючи цінність і важливість ролі культури в майбутті країни, опікується закладами цієї сфери. Так, у статті 9 зазначеного вище Закону ініціаторами створення, а згодом і утримання закладів сфери культури загалом та клубних закладів зокрема можуть бути центральні й місцеві органи виконавчої влади (облдержадміністрації та райдержадміністрації), громадські організації, фізичні та юридичні особи, як громадяни, так і не громадяни України (*Про культуру: Закон України від 14.12.2010 року, № 2778-VI, 2010 р.*). Сучасна ситуація в Україні повною мірою відповідає розглянутій статті Закону. У результаті аналізу сучасного стану клубної сфери можна стверджувати, що переважна більшість закладів зареєстровані як самостійні юридичні одиниці сфери культури державної або комунальної форм власності. Проте впродовж останніх п'яти років відбуваються позитивні зрушення — ініціаторами створення клубних закладів є громади та фізичні особи. Ідеться про реформування сфери культури в умовах дії Закону про місцеве самоврядування та утворення територіальних громад.

У статтях 8 та 10 (Розділу II Закону «Про культуру»), у яких відображені права громадян України щодо доступу до культурних цінностей, зазначено: «<...> Держава створює умови розвитку сфери культури в цілому та культурного розвитку громадян зокрема, а також надає всім громадянам країни (незалежно від їх соціальних і вікових катего-

рій) рівні права щодо доступу до культурних надбань, культурних благ та практичної реалізації культурних цінностей» (*Про культуру: Закон України від 14.12.2010 року, № 2778-VI, 2010 р.*)).

У чинному Законі прописано обов'язки суб'єктів культурної діяльності, які й визначають мету закладів культури клубного типу — працювати за напрямом естетичного виховання різновікових категорій населення збереженням і примноженням національного культурного надбання.

Збереження культурних благ, цінностей та надбань, а відтак і реалізація духовних практик сьогодення засобами клубних закладів, згідно зі Статтею 16, забезпечують органи місцевого самоврядування.

Детальне вивчення Закону «Про культуру» дозволяє стверджувати про повне державне утримання клубних закладів (державної й комунальної форм власності), послуги яких спрямовані на збереження та розвиток вітчизняної культури й культурний розвиток населення (*Про культуру: Закон України від 14.12.2010 року, № 2778-VI, 2010 р.*)). Водночас нещодавно розпочатий процес децентралізації й добровільного об'єднання територіальних громад впливає на фінансове забезпечення клубних закладів. Тому нині фінансування переважної більшості закладів культури клубного типу здійснюється за мінімальними розрахунками основних витрат (утримання персоналу з мінімальною кількістю штатних одиниць та комунальні витрати). Водночас фінансування проєктів, творчих задумів (ідей) тощо здійснюється частково й повною мірою залежить від майстерності проєктного менеджера (або проєктної групи) й результативності самого проєкту.

Особливості провадження інноваційно-інвестиційної діяльності в практиці управління об'єктами культурного призначення, зокрема й закладами культури клубного типу, регулюється Статтею 20 Закону. Водночас чинне законодавство не заохочує інноваційно-інвестиційну діяльність клубних закладів, адже в зазначеній статті відсутній чіткий регламент її практичного застосування, а спеціальне законодавство (наприклад, закон про меценатство або вітчизняний культурний продукт) перебуває на етапі розроблення. Тому інноваційно-інвестиційна діяльність клубних закладів є питанням майбутнього, оскільки від законодавчої підтримки саме цього напряму діяльності клубів залежить їх майбутнє.

На противагу інноваційно-інвестиційному, організаційні питання роботи керівника закладу культури висвітлено в шести статтях (статті 21, 21¹, 21², 21³, 21⁴, 21⁵). Водночас детальна регламентація процедури обрання та призначення вищого керівництва закладу не вирішує наявної проблеми переважної більшості клубних закладів — неефективного

управління. Останню можна розглядати як комплексну, адже вона складається із взаємозв'язку основних проблем – матеріально-технічної, інформаційної (ідеться про неефективні внутрішні комунікації та невикористання маркетингового інструментарію) та кадрової (водночас кадрова політика організацій сфери культури є прерогативою вищого керівництва й цілком залежить від управлінської волі керівника).

IV розділ Закону присвячено базовій мережі закладів культури. У чотирьох статтях детально описано перелік та призначення, проте територіальна реформа, розпочата у 2015 р., не стала підставою для внесення поправок до статей 23 та 24. Так, із сучасного досвіду, рішенням очільників територіальних громад у багатьох сільських населених пунктах відбувається об'єднання клубів, бібліотек, музеїв та інших закладів, які належать до базової мережі культури (статті 23 та 24 Закону) у «Дозвілєві центри». Водночас у чинному законодавстві про культуру та територіальні громади про такі центри не йдеться. Дозвілєві центри, які функціонують у сільській місцевості Волині, є результатом управлінського, колегіального рішення об'єднаної територіальної громади, прийнятого відповідно до сучасних обставин з метою раціонального використання фінансових ресурсів громади.

Чинне законодавство також регулює фінансування закладів культури. Беручи на себе (бюджетне фінансування) базові витрати, держава законодавчо закріплює за клубами право дофінансування та означає альтернативні джерела (наприклад, гранди, кошти за виконані роботи працівниками закладу, благодійні внески, добровільні пожертвування, надання платних послуг тощо). Щодо платних послуг клубів, основаних на державній та комунальній формах власності, то їх перелік затверджено Постановою Кабінету Міністрів України № 1271 від 12 грудня 2011 р. (*Про перелік платних послуг, які можуть надаватись закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2011, № 1271, 2011 р.*). Ініціативу керівництва закладу культури надавати платні послуги не можна підтримати в одноосібному порядку – його підлеглими, оскільки для її практичної реалізації необхідно, щоб відбулося затвердження переліку й кошторисної вартості у вищому органі управління (наприклад, на сесії міської або обласної ради тощо). Можливо, саме через ускладнену процедуру погодження, невміння (небажання) використовувати повною мірою маркетинговий інструментарій у процесі управління закладом або з інших причин платні послуги закладами культури клубного типу практично не надаються. Цей факт є водночас і негативним, і позитивним. Позитивний аспект зумовлений тим, що платні послуги слід розглядати як резерв, можливість поліпшення діяльності клубів у майбутньому.

З метою підвищення соціального статусу професій та зацікавленості потенційних співробітників увійти до штату закладу культури клубного типу в чинному законодавстві розроблено перелік соціальних гарантій (наприклад, оплата праці з урахуванням матеріальних заохочень, соціальний захист та додаткові соціальні гарантії для сільської місцевості тощо). Проте з різних причин зазначених у законодавстві «пакет соціальних гарантій» нині не використовується як інструмент підвищення соціального статусу професії працівника сфери культури загалом та працівника клубного закладу зокрема. На нашу думку, використання зазначених у статтях 29 і 30 переліку стимулюючих складових також є резервом поліпшення ситуації з кадровим забезпеченням галузі в майбутньому. Водночас імовірність його використання в практичній діяльності — у процесі підвищення соціального статусу професії (працівника клубного закладу) залежить виключно від бажання керівників вищого рівня використовувати цей «інформаційний пакет» у практичній діяльності.

У 2015 р. вищий апарат управління країни прийняв рішення про впровадження адміністративно-територіальної реформи, пов'язаної з децентралізацією, створенням об'єднаних територіальних громад. Реформування здійснюється відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», до функцій яких належить культурний розвиток громади, яка є ініціатором створення ОТГ. Відтак, функції щодо функціонування закладів культури комунальної форми власності, що виконувала міська й селищні ради, виконують ОТГ. Також за ОТГ зберігаються всі повноваження (робота відповідно до затвердженого плану дій, який розроблено відповідно до Стратегічного плану держави у сфері культури, дотримання в процесі прийняття управлінських рішень вимог чинного законодавства у сфері культури, контроль за виконанням планів і рішень ОТГ тощо) та закріплюється певний ступінь відповідальності за діяльність у сфері культури.

Водночас ОТГ надана можливість самостійно приймати рішення про фінансування та формат діяльності закладів культури, розташованих на території ОТГ, майно яких перейшло у власність ОТГ за принципом правонаступності. Діючи в правовому полі, переважна більшість територіальних громад (наприклад, Волині), прагнучи зберегти заклади культури й водночас оптимізувати витрати ресурсів, переважно фінансових, приймала рішення про реформатування, яке полягало у створенні дозвіллевих центрів (або центрів культури й дозвілля, або центрів дозвілля та творчості) зі статусом юридичної особи комунальної форми власності. Новостворені «Дозвіллеві центри» в переважній більшості працюють у приміщеннях базових закладів культури (сільських будинках культури, бібліотек тощо). Рухоме та нерухоме майно закладів, за

спеціальною процедурою, також перейшло у власність ОТГ, і у більшості випадків залишилось основною матеріально-технічною базою новостворених «Дозвіллевих центрів».

Реформування законодавства у сфері культури стосувалося не лише юридичного переформатування й матеріально-технічної бази. Суттєвого впливу зазнали людський і безпосередньо пов'язаний із ним технологічний чинники. Так, у процесі об'єднання базових закладів культури в «Дозвіллеві центри» відбулося скорочення штату працівників сфери культури, яку, згідно з науковою термінологією, назвали «оптимізацією структури управління у сфері культури». Паралельно відбувся перерозподіл функціональних повноважень та введення нових посад, функціональні обов'язки яких «відповідають вимогам часу», наприклад, проєктний менеджер, системний адміністратор, бібліотекар пункту видачі тощо.

Управлінське рішення ОТГ у сфері культури загалом і клубних закладів зокрема залежить від фінансової спроможності громади (фінансових надходжень) та владної позиції представників вищої управлінської ланки, уповноважених приймати управлінські рішення. Проте яким би не було це рішення, воно повинно бути прийняте з дотриманням норм чинної законодавчої бази. У такому разі йдеться про чинний законодавчий блок, який опосередковано впливає на діяльність клубних закладів (зокрема й тих, які належать до складу «Дозвіллевих центрів»). Такими законодавчими актами є: Кодекс законів про працю, законодавство у сфері соціального захисту населення (Закони України «Про Державний бюджет», «Про охорону праці», «Про колективні договори і угоди», «Про позашкільну освіту», «Про відпустки», «Про оплату праці», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», «Про пенсії за особливі заслуги в Україні», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», «Про охорону дитинства» та ін.).

Окрім зазначених Законів, клубні заклади керуються у своїй діяльності Постановами Кабінету Міністрів України, Указами Президента України, Наказами Міністерства культури і мистецтв України та Рішеннями вищих рівнів управління (рішення сесії обласної ради, міської ради або ОТГ тощо). Зазначені вище законодавчі органи влади здійснюють регулювання клубної діяльності нормативно-правовими актами. Наприклад, нормативи забезпечення громади клубними закладами визначені КМУ (Постанова № 1775 від 12 листопада 1998 р.) (*Про нормативи забезпечення населення клубними закладами: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.11.1998, № 1775, 1998 р.*)), перелік

платних послуг клубних закладів також затверджено КМУ (Постанова №1271 від 12 грудня 2011 р.) (*Про перелік платних послуг, які можуть надаватись закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2011, № 1271, 2011 р.*)), штатні нормативи клубних закладів розроблено Міністерством культури України (Наказ № 767/16-11 від 20 вересня 2011 р.), примірники організаційних документів (Положення про клубний заклад (Наказ № 835 від 7 грудня 2004 р.), або Положення про аматорський колектив або Положення про народний (зразковий) аматорський колектив (Наказ № 968 від 11 жовтня 2013 р.)) також розробляють і затверджують працівники Міністерства культури України.

Висновки. Отже, діяльність закладів культури клубного типу відбувається у правовому полі, до структури якого належать законодавчі акти й нормативно-правові документи вповноважених законотворчих органів України. Зважаючи на важливість розвитку культури як основи духовності нації та її майбутнього, законодавчі органи не розробили чіткого правового механізму, спрямованого на адаптацію й відповідність діяльності закладів культури новим соціально-економічним реаліям. Адже все розмаїття законодавчо-нормативного забезпечення та затверджені профільними міністерствами пріоритети культурної політики більше спрямовані на виконання планової функції (затвердження планів і написання звітів). Водночас координаційна складова та питання відповідальності перебуває поза увагою.

Перспективи подальших досліджень. Сучасне правове забезпечення галузі потребує суттєвого оновлення відповідно до Державної стратегії розвитку культури й Державної політики в культурно-мистецькій сфері, яке б було адаптованим до сучасних реалій.

Список посилань

- Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р.* (1997). Київ: Преса України.
- Про культуру: Закон України від 14.12.2010 року, № 2778-VI.* Узято з <https://zakon.rada.gov.ua/go/2778-17>, 2010 р.
- Про нормативи забезпечення населення клубними закладами: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.11.1998, № 1775.* Узято з <https://zakon.rada.gov.ua/go/1775-98-п> 1998 р.
- Про перелік платних послуг, які можуть надаватись закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2011, № 1271.* Узято з <https://zakon.rada.gov.ua/go/1271-2011-п>, 2011 р.
- Беляєва, С. С. (2014). Економічні теорії клубів та суспільного вибору в контексті сталого розвитку громади. *Економічний нобелівський вісник, 1*. Узято з http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmef_2014_1_9.

- Задихайло, О. А. (2006). *Організація управління культурою в Україні (адміністративно-правовий аспект) (Автореф. дис. ... канд. юрид. наук)*. Харків: НЮАУ імені Я. Мудрого.
- Сичова, В. В. (2012). Правове регулювання соціальної роботи з дітьми та молоддю в клубах за місцем проживання: проблеми та напрямки удосконалення. *Державне будівництво*, 1. Узято з http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2012_1_40.
- Сичова, В. В. (2013). Правове та фінансове забезпечення діяльності клубів за місцем проживання. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*, 1. Узято з http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2013_1_17.
- Стороженко, О. В. (2011). *Нормативно-правова основа функціонування сфери культури*. Узято з <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2011-4/doc/2/17.pdf>.

References

- The Constitution of Ukraine, adopted at the 50th session of the Verkhovna Rada of Ukraine on June 28, 1996* (1997). Kyiv: Press Ukraine. [In Ukrainian].
- About culture: Law of Ukraine dated December 14, 2010, No. 2778-VI*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/2778-17>, 2010. [In Ukrainian].
- On the norms of provision of population by club institutions: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 12, 1998, No. 1775*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/1775-98-p> 1998. [In Ukrainian].
- About the list of paid services that may be provided by cultural institutions based on state and communal property: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 12.12.2011, No. 1271*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/1271-2011-p>, 2011. [In Ukrainian].
- Belyaeva, S. S. (2014). Economic theories of clubs and public choice in the context of sustainable community development. *Economic Nobel Bulletin*, 1. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmef_2014_1_9. [In Ukrainian].
- Zadhaylo, O. A. (2006). *Organization of cultural management in Ukraine (administrative-legal aspect) (Author's dissertation ... Candidate of jurisprudence)*. Kharkiv: Yaroslav Mudryi National Law University. [In Ukrainian].
- Sychova, V. V. (2012). Legal regulation of social work with children and young people in clubs at the place of residence: problems and directions of improvement. *State construction*, 1. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2012_1_40. [In Ukrainian].
- Sychova, V. V. (2013). Legal and financial support of the activities of clubs at the place of residence. *Theory and Practice of Public Administration and Local Self-Government*, 1. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2013_1_17. [In Ukrainian].
- Storozhenko, O. V. (2011). *The normative and legal base for the functioning of the sphere of culture*. Retrieved from <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2011-4/doc/2/17.pdf>. [In Ukrainian].

Надійшла до редколегії 27.02.2019 р.